

Категорія справи № 596/826/21: Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, що виникають із сімейних відносин, з них; про стягнення аліментів.

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 07.07.2022. Оприлюднено: 08.07.2022.

Дата набрання законної сили: 29.06.2022

Номер судового провадження: 61-3738св22

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

29 червня 2022 року

м. Київ

справа № 596/826/21-ц

провадження № 61-3738св22

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду: головуєчого - Ступак О. В. (суддя-доповідач),

суддів: Гулейкова І. Ю., Олійник А. С., Погрібного С. О., Усика Г. І.,

учасники справи:

позивач - ОСОБА_1 ,

відповідач - ОСОБА_2 ,

розглянув у порядку спрощеного позовного провадження касаційну скаргу ОСОБА_1 на рішення Гусятинського районного суду Тернопільської області від 27 вересня 2021 року у складі судді Лисюк І. О. та постанову Тернопільського апеляційного суду від 09 лютого 2022 року у складі колегії суддів: Костів О. З., Міщій О. Я., Шевчук Г. М.,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог і рішень судів першої та апеляційної інстанцій

У травні 2021 року ОСОБА_1 звернувся до суду із позовом до ОСОБА_2 про припинення стягнення аліментів з батька, звільнення від сплати заборгованості, стягнення аліментів з матері.

Свої вимоги обґрунтовував тим, що до 16 січня 2021 року він перебував з відповідачкою у шлюбі, в якому ІНФОРМАЦІЯ_1 народився син ОСОБА_3 . У липні 2019 року відповідачка забрала усі заощадження та самовільно із сином переїхала на проживання до своїх батьків з метою отримання аліментів на дитину. Поки він перебував за кордоном, відповідачка звернулася до суду із позовом про стягнення з нього аліментів на утримання сина.

29 листопада 2019 року Гусятинським районним судом ухвалено рішення про стягнення з нього аліментів на користь ОСОБА_2 .

З вересня 2020 року і до цього часу малолітній син перебуває на його утриманні, а відповідачка не бере жодної участі у вихованні і утриманні дитини, проте, вимагає від нього сплати аліментів і погашення штучно створеного боргу.

Враховуючи викладене, позивач просив звільнити його від сплати аліментів та припинити їх стягнення; стягувати аліменти з відповідачки на утримання сина в розмірі не менше 50 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, з моменту звернення до суду та до досягнення дитиною повноліття.

Рішенням Гусятинського районного суду Тернопільської області від 27 вересня 2021 року у задоволенні позову ОСОБА_1 відмовлено.

Відмовляючи у задоволенні позову, суд першої інстанції виходив із того, що підставами для звернення із позовом про припинення стягнення аліментів, звільнення від сплати заборгованості з аліментів не можуть бути обставини, які виникли внаслідок неправомірної поведінки особи, що полягає в умисному невиконанні рішення органу опіки та піклування.

Постановою Тернопільського апеляційного суду від 09 лютого 2022 року рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Залишаючи без змін рішення суду першої інстанції, суд апеляційної інстанції виходив із того, що обставини, на які посилається позивач, виникли внаслідок зміни батьком місця проживання дитини без згоди матері, з якою дитина фактично проживала, та не можуть бути підставами для припинення стягнення аліментів та звільнення від сплати вже існуючої заборгованості з аліментів.

Короткий зміст та узагальнюючі доводи касаційної скарги, позиції інших учасників справи

У квітні 2022 року ОСОБА_1 подав до Верховного Суду касаційну скаргу на рішення Гусятинського районного суду Тернопільської області від 27 вересня 2021 року та постанову Тернопільського апеляційного суду від 09 лютого 2022 року, в якій просить скасувати вказані судові рішення та ухвалити нове рішення про задоволення позову, посиляючись на неправильне застосування судами норм матеріального права та порушення норм процесуального права. У касаційній скарзі вказує на те, що судами неправильно застосовано

положення статті 197 СК України за відсутності висновку Верховного Суду щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах.

У червні 2022 року представник ОСОБА_2 - ОСОБА_4 подав до суду відзив на касаційну скаргу, у якому зазначив, що позивач утримує у себе дитину без згоди матері, із застосуванням насильства до ОСОБА_2 перешкоджає їй спілкуватися із сином.

Позиція Верховного Суду

Статтею 400 ЦПК України встановлено, що переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах доводів та вимог касаційної скарги, які стали підставою для відкриття касаційного провадження, Верховний Суд перевіряє правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими. Суд касаційної інстанції перевіряє законність судових рішень лише в межах позовних вимог, заявлених у суді першої інстанції.

Згідно з частиною першою статті 402 ЦПК України у суді касаційної інстанції скарга розглядається за правилами розгляду справи судом першої інстанції в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи з урахуванням статті 400-ого Кодексу.

Частиною третьою статті 411 ЦПК України передбачено, що підставою для скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд є порушення норм процесуального права, що унеможливило встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи, якщо суд не дослідив зібрані у справі докази.

Вивчивши матеріали справи, перевіrivши доводи касаційної скарги, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що касаційна скарга підлягає частковому задоволенню, а рішення судів першої та апеляційної інстанцій - скасуванню з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції з таких підстав.

Обставини, встановлені судами

З 18 липня 2015 року до 16 січня 2021 року сторони перебували у зареєстрованому шлюбі, в якому ІНФОРМАЦІЯ_1 народився ОСОБА_3 .

З моменту реєстрації шлюбу та до липня 2019 року сторони та їхній малолітній син проживали разом на АДРЕСА_1 .

Їхній малолітній син з народження та до липня 2019 року також проживав за названою адресою.

З липня 2019 року відповідачка ОСОБА_2 разом із дитиною стала проживати у с. Постоївка, Чортківського (раніше - Гусятинського) району Тернопільської області.

Рішенням Гусятинського районного суду Тернопільської області від 29 листопада 2019 року в справі № 596/1638/19 позов ОСОБА_2 до ОСОБА_1 про стягнення аліментів задоволено частково. Стягнуто з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 аліменти на утримання ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , у розмірі 50 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, починаючи з 24 вересня 2019 року та до досягнення дитиною повноліття. Рішення у частині стягнення аліментів у межах суми платежу за один місяць допущено до негайного виконання.

Цим рішенням встановлено, що на час вирішення справи малолітній син сторін проживає разом з матір'ю ОСОБА_2 у с. Постоївка Гусятинського (Чортківського) району Тернопільської області.

Відповідно до частин першої та третьої статті 4 Закону України «Про доступ до судових рішень» судові рішення, внесені до Реєстру, є відкритими для безоплатного цілодобового доступу на офіційному веб-порталі судової влади України. Для реалізації права доступу до судових рішень, внесених до Реєстру, користувачу надаються можливості пошуку, перегляду, копіювання та роздрукування судових рішень або їхніх частин.

З інформації на сайті Єдиного державного реєстру судових рішень, вироком Гусятинського районного суду Тернопільської області від 27 січня 2022 року у справі № 596/413/21, залишеним без змін ухвалою Тернопільського апеляційного суду від 30 березня 2022 року, визнано винуватим у пред'явленому йому обвинуваченні за частиною другою статті 125 КК України і призначено йому покарання у виді арешту на строк два місяці. Початок строку відбування покарання ухвалено рахувати ОСОБА_1 із моменту його затримання в порядку виконання вироку. Цивільний позов ОСОБА_2 про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої злочинним, задоволено частково. Стягнуто з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 15 000,00 грн на відшкодування моральної шкоди та 3 670,23 грн у відшкодування матеріальної шкоди. У задоволенні іншої частини позову відмовлено. Вирішено долю речових доказів.

Вироком суду встановлено, що 27 грудня 2020 року ОСОБА_2 , із метою відвідати свого малолітнього сина ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , увійшла в домогосподарство, яке розташоване за адресою: с. Сорока Хоростківської територіальної громади, Чортківського району Тернопільської області, де перебувала біля 5 хвилин. Надалі ОСОБА_2 , взявши на руки свого сина ОСОБА_3 понесла його в сторону виходу із домогосподарства. В цей час у ОСОБА_1 виник злочинний умисел на спричинення тілесних ушкоджень ОСОБА_2 . Реалізуючи свої злочинні наміри, ОСОБА_1 наздогнав свою колишню дружину біля входу в домогосподарство та з мотивів неприязних відносин, умисно наніс кулаком правої руки один удар у потиличну ділянку голови ОСОБА_2 , від якого остання, із сином на руках, впала на землю. Продовжуючи свої злочинні дії, ОСОБА_1 , стоячи з правого боку від потерпілої, умисно кулаками обох рук наніс не менше десяти ударів у ділянку голови ОСОБА_2 , чим спричинив останній тілесні ушкодження.

Крім наведеного, продовжуючи свої злочинні дії спрямовані на нанесення тілесних ушкоджень ОСОБА_2 , однією із ніг умисно наніс їй декілька ударів в ліву підпахвинну ділянку та ліве плече, чим спричинив тілесні ушкодження у вигляді: синців на лівій підпахвинній ділянці та на лівому плечі та у середній третині лівого плеча по зовнішній поверхні, які за ступенем тяжкості тілесних ушкоджень відносяться до легких.

17 травня 2021 року постановою головного державного виконавця Гусятинського районного відділу державної виконавчої служби Південно-Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Івано-Франківськ) відкрито виконавче провадження № 65453130 з виконання виконавчого листа від 06 грудня 2019 року № 596/1638/19, виданого Гусятинським районним судом про стягнення з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 аліментів на утримання сина ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , у розмірі 50 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, починаючи з 24 вересня 2019 року та до досягнення дитиною повноліття.

За інформацією головного державного виконавця Гусятинського районного відділу державної виконавчої служби Південно-Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Івано-Франківськ) заборгованість зі сплати аліментів у боржника ОСОБА_1 станом на 01 січня 2020 року становить 2 786,67 грн, станом на 01 січня 2021 року - 13 731,67 грн, станом на 01 травня 2021 року - 17 573,67 грн. Рішення суду про стягнення аліментів не виконується ОСОБА_1.

Як установили суди у цій справі, малолітній син сторін ОСОБА_3 зареєстрований та проживає за адресою: АДРЕСА_1 з батьком ОСОБА_1, бабою ОСОБА_6, дідом ОСОБА_7, та перебуває на утриманні батька ОСОБА_1 із 15 грудня 2020 року.

16 січня 2021 року розпорядженням голови Гусятинської районної державної адміністрації № 4/02-34 визначено місце проживання малолітньої дитини ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, із його матір'ю - ОСОБА_2, за місцем її проживання: АДРЕСА_2.

Невиконання відповідачем рішення органу опіки та піклування стало підставою для звернення матері дитини до суду з позовом до ОСОБА_1, третя особа - Орган опіки та піклування Гусятинської селищної ради, про визначення місця проживання дитини ОСОБА_3, 2017 року народження.

Відмовляючи у задоволенні позову, суд першої інстанції, з яким погодився й суд апеляційної інстанції, виходив із відсутності підстав для звільнення ОСОБА_1 від сплати заборгованості за аліментами, оскільки у справі, що переглядається, має місце самочинна, примусова зміна місця проживання малолітньої дитини, що за таких обставин виключає можливість звільнення ОСОБА_1 від сплати заборгованості за аліментами.

Верховний Суд не може погодитися з такими висновками судів попередніх інстанцій, з огляду на таке.

Щодо стягнення аліментів

Відповідно до частини другої статті 51 Конституції України сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою.

Кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного та соціального розвитку (стаття 8 Закону України «Про охорону дитинства»).

Згідно зі статтею 141 СК України мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою.

Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини.

Відповідно до статей 150, 180 СК України батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток, забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, матеріально утримувати дитину до повноліття.

Статтею 181 СК України встановлено, що способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються за домовленістю між ними. За домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі. За рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина.

Відповідно до частин першої та другої статті 179 СК України аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини. Той із батьків або інших законних представників дитини, на ім'я якого виплачуються аліменти, розпоряджається аліментами виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини.

Отже, статтею 179 СК України врегульовано питання права власності на аліменти, які отримуються на дитину одним із батьків та їх цільове призначення. Зокрема, передбачено, що аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини і мають використовуватися за цільовим призначенням в інтересах дитини.

Під цільовим призначенням при цьому потрібно розуміти витрати спрямовані на забезпечення потреб та інтересів дитини, зокрема потреби у харчуванні, лікуванні, одязі, гігієні, забезпечення речами, необхідними для розвитку і виховання дитини, реалізації її здібностей.

Суди встановили, що 29 листопада 2019 року рішенням Гусятинського районного суду Тернопільської області стягнуто з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 аліменти на утримання ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1.

Малолітній ОСОБА_3 із липня 2019 року по 15 грудня 2020 року проживав разом із матір'ю.

З 15 грудня 2020 року малолітній син сторін ОСОБА_3 зареєстрований та проживає за адресою: АДРЕСА_1 з батьком ОСОБА_1 та перебуває на його утриманні.

З дня постановлення рішення про стягнення аліментів ОСОБА_2 виконавчий лист до виконання не пред'являла.

Виконавче провадження про стягнення з позивача аліментів на утримання дитини відкрито лише 17 травня 2021 року.

Ухвалюючи рішення, суди не звернули уваги на те, що ОСОБА_2 пред'явила виконавчий лист про стягнення аліментів із позивача у травні 2021 року, тоді як малолітній ОСОБА_3 із 15 грудня 2020 року і до часу вирішення цієї справи проживає з батьком ОСОБА_1.

Враховуючи правову природу аліментів, їх цільовий характер, а також передбачені законом підстави їх стягнення на користь того з батьків, з ким проживає дитина, керуючись принципом найкращих інтересів дитини, суди повинні оцінити при вирішенні цього спору наявність підстав для стягнення аліментів на користь позивача, з яким, за встановленими обставинами справи, проживає дитина з 15 грудня 2020 року.

Існування судового рішення 2019 року про стягнення аліментів з позивача на користь відповідачки повинно оцінюватись з урахуванням обставин, які змінились після його постановлення, існування такого рішення не може бути безумовною підставою для відмови у стягненні аліментів на користь того з батьків, з ким на час вирішення нового спору проживає дитина, оскільки керівним принципом у цьому випадку є дотримання найкращих інтересів дитини.

Отже, стягнення з ОСОБА_1 аліментів на утримання дитини, за умови, що ця дитина проживає з ним та перебуває на його утриманні суперечить положенням статті 181 СК України за якою аліменти на утримання дитини присуджуються за рішенням суду до стягнення з одного з батьків дитини на користь того з батьків, разом з яким проживає дитина.

Щодо звільнення від сплати аліментів

Відповідно до статті 141 СК України мати батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини.

У статті 180 СК України встановлений обов'язок батьків утримувати дитину до досягнення нею повноліття. Сплата аліментів за рішенням суду є одним із способів виконання обов'язку утримувати дитину тим з батьків, хто проживає окремо від дитини.

Відповідно до статті 197 СК України з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів суд може відстрочити або розстрочити сплату заборгованості за аліментами. За позовом платника аліментів суд може повністю або частково звільнити його від сплати заборгованості за аліментами, якщо вона виникла у зв'язку з його тяжкою хворобою або іншою обставиною, що має істотне значення.

Зазначена норма не встановлює вичерпного переліку обставин, які можуть бути підставою для звільнення (повного або часткового) від сплати заборгованості за аліментами. Питання про те, чи мають обставини, на які посилається платник аліментів, істотне значення, у кожному конкретному випадку вирішує суд. Повне або часткове звільнення платника аліментів від сплати заборгованості за аліментами можливе лише за наявності встановлених судом обставин, що мають істотне значення.

З урахуванням предмета цього спору (припинення стягнення аліментів на утримання дитини), однією з обставин, яка підлягає доказуванню у справі, є те, з ким саме з батьків проживає дитина на час вирішення спору судом та ухвалення рішення у справі, зокрема з одержувачем аліментів чи з їх платником.

Згідно з частиною четвертою статті 273 ЦПК України, якщо після набрання рішенням суду законної сили, яким з відповідача присуджені періодичні платежі, зміняться обставини, що впливають на визначені розміри платежів, їх тривалість чи припинення, кожна сторона має право шляхом пред'явлення нового позову вимагати зміни розміру, строків платежів або звільнення від них.

Частиною восьмою статті 71 Закону України «Про виконавче провадження» передбачено, спори щодо розміру заборгованості із сплати аліментів вирішуються судом за заявою заінтересованої особи у порядку, встановленому законом.

Отже, заявник вправі звернутися до суду із заявою щодо розміру, способу виконання рішення суду зі сплати аліментів.

У справі, що переглядається, суди, ухвалюючи рішення, не звернули уваги на доводи ОСОБА_1 про те, що оскільки спільна дитина сторін проживає з ним із 15 грудня 2020 року, то існує необхідність припинення стягнення аліментів з батька, звільнення його від сплати заборгованості за аліментами та стягнення аліментів із матері.

Враховуючи відсутність визначеного місця проживання дитини за законом або за рішенням суду (спір про визначення місця проживання дитини перебуває на розгляді в суді), суди передчасно відмовили у задоволенні вимог позивача про припинення стягнення аліментів, мотивуючи своє рішення тим, що батько змінив місце проживання дитини без згоди матері та не виконує рішення органу опіки та піклування щодо визначення місця проживання дитини.

Дійшовши висновку про те, що позивач змінив місце проживання дитини у грудні 2020 року без згоди матері, суди залишили поза увагою той факт, що малолітній з народження проживав з батьками (сторонами спору). До розірвання шлюбу відповідачка змінила місце проживання дитини, переїхавши проживати до своєї матері.

Малолітній проживає з батьком із 15 грудня 2020 року, тобто до ухвалення рішення органом опіки та піклування 16 січня 2021 року про визначення місця проживання дитини з мамою.

У складеному комісією акті від 27 січня 2021 року зафіксовано, що дитина була агресивно налаштована проти матері і відмовилась з нею йти.

Відповідачка пред'явила виконавчий лист про стягнення аліментів після того, як дитина почала проживати з батьком.

Нарахування аліментів за період, коли дитина не проживала з матір'ю, суперечить цільовому призначенню аліментів, за рахунок яких утримується дитина.

Наведені факти залишились поза оцінкою суду при вирішенні вимог про звільнення позивача від заборгованості по сплаті аліментів.

Зміна фактичних обставин після ухвалення судом рішення про стягнення аліментів, а саме: встановлення судом факту проживання дитини з іншим з батьків, а не з тим, на чию користь стягуються аліменти, є тією істотною обставиною, яка в розумінні частини другої статті 197 СК України може бути підставою для звільнення від сплати заборгованості за аліментами платника аліментів. Рішення про звільнення платника аліментів від сплати заборгованості за аліментами повинно також відповідати найкращим інтересам дитини.

Отже, суди не оцінили всіх обставин справи від яких залежить правильне застосування норм матеріального права та, відповідно, вирішення справи по суті.

У касаційній скарзі ОСОБА_1 вказує на те, що судами неправильно застосовано положення статті 197 СК України за відсутності висновку Верховного Суду щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах.

Верховний Суд звертає увагу на те, що висновки щодо застосування указаних норм матеріального права викладені у постановках Верховного Суду від 21 липня 2021 року у справі № 477/1165/20, від 03 лютого 2021 року у справі № 125/2525/18, від 26 грудня 2019 року у справі № 219/6287/17, від 26 вересня 2019 року у справі № 760/32225/18, від 27 лютого 2019 року у справі № 307/1186/17.

Проте суди, ухвалюючи рішення, неправильно застосували положення статті 197 СК України, не звернули увагу на те, що практика застосування статті 197 СК України залежить від обставин кожної конкретної справи, з огляду на те, що «обставина, яка має істотне

значення» у розумінні частини другої статті 197 СК України, у кожному випадку має індивідуальний характер, а питання про те, чи мають обставини, на які посилається платник аліментів, істотне значення, у кожному конкретному випадку вирішує суд.

Оскільки встановлені судами обставини щодо проживання дитини з батьком і є тими обставинами, які мають істотне значення для звільнення платника аліментів від сплати заборгованості за аліментами, Верховний Суд дійшов висновку про наявність підстав для скасування оскаржуваних судових рішень.

Висновки за результатами розгляду касаційної скарги

Водночас, Верховний Суд позбавлений можливості у цій справі ухвалити своє рішення по суті спору, оскільки судами не встановлювалися обставини щодо періоду нарахування ОСОБА_1 аліментів, від чого саме і залежить вирішення питання про звільнення від сплати заборгованості по аліментам. Якщо аліменти нараховувалися за минулий період, то заборгованість, яка виникла до 15 грудня 2020 року не може бути скасованою.

Також судами не встановлювалися обставини, від яких залежить вирішення питання про те, хто з батьків у цій справі має право на стягнення на утримання дитини, оскільки за загальним правилом аліменти стягуються на користь того з батьків, з ким проживає дитина та на чісному утриманні перебуває. При вирішенні цієї справи суди обмежились констатацією існування судового рішення про стягнення аліментів із позивача.

В силу положень статті 400 ЦПК України касаційний суд позбавлений процесуальної можливості встановлювати нові обставини, які не були встановлені судами попередніх інстанцій, а відтак, не має можливості вирішити спір по суті за результатами касаційного перегляду.

Відповідно до пункту 1 частини третьої, частини четвертої статті 411 ЦПК України підставою для скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд є також порушення норм процесуального права, що унеможливило встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи, якщо суд не дослідив зібрані у справі докази. Справа направляється на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, якщо порушення норм процесуального права допущені тільки цим судом. У всіх інших випадках справа направляється до суду першої інстанції.

Оскільки суди попередніх інстанцій не встановили фактичні обставини, від яких залежить правильне вирішення справи, не перевірили належним чином доводи сторін і надані на їх підтвердження докази, то ухвалені у справі судові рішення відповідно до частини третьої статті 411 ЦПК України підлягають скасуванню з направленням справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Під час нового розгляду суду належить врахувати викладене, розглянути справу в установлені законом розумні строки з додержанням вимог матеріального і процесуального права, встановити усі підстави заявленого позову, дослідити та належним чином оцінити подані сторонами докази, дати правову оцінку доводам і запереченням сторін, та ухвалити законне і справедливе судові рішення відповідно до встановлених обставин та вимог закону.

Згідно з частиною тринадцятою статті 141 ЦПК України, якщо суд апеляційної чи касаційної інстанції, не передаючи справи на новий розгляд, змінює рішення або ухвалює нове, цей суд відповідно змінює розподіл судових витрат.

Оскільки справа передається на новий розгляд, то розподіл судових витрат Верховний Суд не здійснює.

Керуючись статтями 400, 409, 411, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА_1 задовольнити частково.

Рішення Гусятинського районного суду Тернопільської області від 27 вересня 2021 року та постанову Тернопільського апеляційного суду від 09 лютого 2022 року скасувати та направити справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Постанова суду касаційної інстанції є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий

О. В. Ступак

Судді:

І. Ю. Гулейков

А. С. Олійник

С. О. Погрібний

Г. І. Усик